

**VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY
INSTITUT VZDĚLÁVÁNÍ**

Závěrečná práce

DOPLŇUJÍCÍ PEDAGOGICKÉ STUDIUM

Projekt zájmové aktivity programu zacházení ZEMĚPIS - STÁTY SVĚTA

Vedoucí práce: Mgr. Renata Hečková

Vypracoval: Bc. Jiří Vondra

Věznice: Věznice Bělušice

Podpis:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen prameny a literaturu uvedené v seznamu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato závěrečná práce byla umístěna v knihovně IV VS ČR a používána ke studijním účelům.

Ve Stráži pod Ralskem dne 30.6.2009

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí práce kpt. Mgr. Renatě Hečkové za odborné vedení, připomínkování a metodickou pomoc při koncipování mé závěrečné práce.

Obsah

OBSAH.....	1
ÚVOD.....	2
1 TEORETICKÁ ČÁST	3
1.1 SOUČASNÉ PODMÍNKY VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	4
1.1.1 <i>Humanizace vězeňství po roce 1989</i>	4
1.1.2 <i>Trest a právní pojem trestu</i>	4
1.1.3 <i>Účel trestu</i>	5
1.1.4 <i>Trest odnětí svobody</i>	6
1.1.5 <i>Sociální prostředí ve výkonu trestu odnětí svobody</i>	7
1.1.6 <i>Prizonizace</i>	7
1.1.7 <i>Zaměstnanci věznice</i>	8
1.2 RESOCIALIZACE	9
1.2.1 <i>Výchova a vzdělávání</i>	9
1.2.2 <i>Cíl výchovy v penitenciárním prostředí</i>	9
1.2.3 <i>Složky výchovy</i>	10
1.2.4 <i>Pojem resocializace</i>	11
1.2.5 <i>Metody a cíle resocializace</i>	11
1.2.6 <i>Osobnost vychovatele</i>	12
1.3 PROGRAM ZACHÁZENÍ S ODSOUZENÝMI VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	14
1.3.1 <i>Vymezení pojmu</i>	14
1.3.2 <i>Obsah programu zacházení</i>	15
2 PRAKTICKÁ ČÁST.....	17
2.1 VĚZNICE BĚLUŠICE.....	17
2.1.1 <i>Ubytování odsouzených</i>	17
2.1.2 <i>Vnitřní diferenciaci odsouzených</i>	17
2.2 ZÁJMOVÁ AKTIVITA PROGRAMU ZACHÁZENÍ	18
2.2.1 <i>Projekt aktivity</i>	18
2.2.2 <i>Prostorové a materiální zajištění projektu</i>	20
2.2.3 <i>Výběr a skladba účastníků skupiny</i>	20
2.2.4 <i>Způsob hodnocení účastníků aktivity</i>	20
2.2.5 <i>Tematický plán činnosti kroužku</i>	21
2.2.6 <i>Písemná příprava, téma č. 2: EVROPA</i>	22
2.2.7 <i>Písemná příprava, téma č. 2a: VELKÁ BRITÁNIE</i>	25
3 ZÁVĚR.....	28
4 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	29
5 SEZNAM PŘÍLOH.....	30

Úvod

Do služebního poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky jsem byl přijat v roce 1995. K výkonu služby jsem nastoupil ve Věznici Bělušice, kde v postavení příslušníka působím doposud. Ve věznici jsem postupně procházel různými pozicemi, nemalou část služby jsem strávil též v oddělení výkonu trestu, tedy v přímém styku s odsouzenými.

Pro absolvování Doplnujícího pedagogického studia jsem se rozhodl z důvodu naplnění kvalifikačních požadavků v souvislosti se zamýšleným přechodem na funkci výchovného pracovníka po ukončení služebního poměru. Věřím, že zkušenosti, které jsem v průběhu výkonu služby získal, mohou být dobrou výchozí základnou pro vlastní působení na odsouzené. Současně však musím podotknout, že mé dosavadní zkušenosti spíše postihují vězeňství jako celek, přičemž s problematikou výchovně vzdělávacího procesu v praxi, mám zkušenosti minimální.

Cílem teoretické části této práce je především zmapovat současné podmínky výkonu trestu odnětí svobody a jeho výchovné cíle. Přiblížit pojem resocializace. Představit nástroje procesu zacházení s odsouzenými a uplatňování zvláštních výchovně vzdělávacích postupů jako základního prostředku vedoucího ke změnám postojů a hodnot odsouzených.

V praktické části závěrečné práce bych se chtěl zaměřit na realizaci aktivit programu zacházení v podmínkách Věznice Bělušice a na zpracování konkrétního projektu zájmové aktivity a jeho realizaci ve standardních podmínkách výkonu trestu. Předmětný projekt bych rád v budoucnu uplatnil jako funkční manuál pro práci s odsouzenými. Tématem aktivity jsem zvolil zeměpisné poznávání států světa. Rozhodování o volbě obsahu aktivity bylo výrazným způsobem ovlivněno mým dlouhodobým zájmem o cestování a poznávání jiných způsobů života v různých částech světa. Cílem aktivity z pedagogického hlediska je vzbudit zájem odsouzených o poznatky z oboru geografie a zároveň podnítit, jimi mnohdy odmítavý, zájem o vzdělávání či poznávání nových možností smysluplného trávení volného času. Navazujícím cílem projektu je spolupůsobit při změně životního stylu odsouzeného a zvýšení jeho šancí na uplatnění ve společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

1 Teoretická část

Kriminalita a trestání pachatelů trestné činnosti je specifickým společenským jevem, který provází historii lidstva od nepaměti. Chování, které bývá považováno a označováno za trestné, je vždy úzce spjato se společenskými faktory, kterými bývá do určité míry determinováno a vyvoláváno. Charakter a obsah protisociálního jednání se mění v závislosti na vyspělosti, zvycích, etických a kulturních hodnotách a normách společnosti. Trestnou činností obecně rozumíme jednání jednotlivce nebo skupiny osob namířené proti hodnotám společnosti, jejím členům a jí chráněným zájmům.

Na výskyt trestné činnosti každé společenství lidí určitým způsobem reaguje. Vyspělá společnost se snaží vždy tento jev eliminovat. Chování a jednání lidí proto usměrňuje specifickými vzorci chování, které jsou charakteristické pro určité sociálně kulturní prostředí. Případné odchylky chování postihuje, přičemž stupeň a formu sankcí mění podle míry a závažnosti provinění.

S vývojem společnosti se pohled na trest a jeho funkci měnil. Zpočátku byl trest brán pouze jako prostředek odplaty za spáchaný zločin a vyznačoval se mimořádnou krutostí. Ukládáno bylo množství různých druhů trestů, mnohdy i za drobná provinění. Veřejné exekuci byla přisuzována odstrašující funkce trestu. Postupem času se trest a trestání humanizoval, neboť se ukázalo, že ani ty nejtvrďší tresty nemají takový vliv na pachatele, aby je od páčání trestné činnosti odradily.

V dnešním pojetí je trest chápán jako jeden z prostředků vedoucích k nápravě delikventa. Podstata jeho sociální funkce tkví nejen v ochraně společnosti před kriminalitou a ve výchovném působení na pachatele trestných činů, ale ve stále větším měřítku též ve výchovném působení v celospolečenském rozsahu.

Přestože odplata již není hlavním smyslem trestu, nadále zůstává jeho přirozenou součástí. Trest i nadále musí být určitým postihem pro pachatele, tedy újmou v souladu s mírou a závažností provinění. Jestliže v historii převažoval princip odplaty a represe (tělesné tresty, otroctví, upálení, pranýř, odnímání končetin apod.), potom se dnes stále více uplatňuje princip znovuzáclení odsouzeného do společnosti. Resocializace pachatele je v zájmu celé společnosti. Současné sociální vědy prokázaly, že člověk je přístupný pozitivním změnám, které mu pomáhají vytvářet příznivé životní podmínky. Na druhou stranu je třeba uvést, že důsledné uplatňování tohoto přístupu v podmínkách výkonu trestu je mnohdy velice obtížné.

1.1 Současné podmínky výkonu trestu odnětí svobody

1.1.1 Humanizace vězeňství po roce 1989

Demokratické proměny v naší společnosti z počátku devadesátých let 20. století výrazným způsobem zasáhly i vězeňství. Již v prvních letech porevolučních změn byla zpracována koncepce rozvoje vězeňství, ve které byly zformulovány cíle reformy včetně postupů k jejich dosažení. Cílem reformního snažení bylo vytvořit moderní vězeňský systém zakotvený v širším systému sociální péče a represivních složek státu.

Do popředí se dostal nový náhled na vězeňství jako na nedílnou součást systému sociálních služeb. Funkce výkonu trestu odnětí svobody byla rozšířena o společenskou rehabilitaci jedinců, kteří selhali a o zajištění souvislého procesu integrace propuštěných vězňů do společnosti. Těžiště trestu bylo položeno na jeho regulativní funkci, tzn. orientaci trestu na změnu chování pachatele v prosociálním smyslu.

Do systémových změn byla zahrnuta též humanizace vězeňství. Její výklad byl laickou veřejností nesprávně redukován na vytvoření nadstandardních materiálních podmínek vězeňství. Podstata humanizace vězeňství však spočívala v uznání vězňů jako občanů, v neponižování jejich důstojnosti, v zabezpečení základních práv a svobod vězňů a v omezení jejich občanských práv pouze na míru nezbytně nutnou. Základním východiskem při formování nového vězeňského systému se stala myšlenka, že výkon trestu odnětí svobody se má uskutečnit v takových podmínkách, které zabezpečují respektování lidské důstojnosti a práv vězněných osob. Zacházení s vězni musí být nestranné, nesmí se činit rozdíly podle rasy, pohlaví, jazyka, náboženství, politických názorů aj. Je třeba respektovat jednotlivce a jeho víru či přesvědčení. Vězeňský systém tak musí uchovat zdraví a uchránit důstojnost vězňů a v míře dané délkou trestu rozvíjet jejich smysl pro odpovědnost a vybavit je schopnostmi, které jim pomohou při reintegraci do společnosti po propuštění.¹⁾

1.1.2 Trest a právní pojem trestu

Trest je záměrné způsobení újmy. Proto někteří říkají, že je nevhodnou sankcí. Měli bychom chtít lidem pomáhat, říkají, nikoli jim záměrně způsobovat utrpení.

¹⁾ Evropská vězeňská pravidla přijatá Radou Evropy v roce 1973, ve znění z roku 1987.

Újma, kterou způsobili jiným, se nijak nezmenší, když je přinutíme, aby také trpěli. Trest má být vážnou a smutnou událostí, ne časem pro oslavu a potěšení.

Trest je naplněn několika významy. Jednak zdůrazňuje, že všichni jsme součástí společenství, a to pomáhá definovat hodnoty, kterými se řídíme. Některé chování je špatné a my očekáváme, že se to má učit v kostelech, rodinách, školách a dalších institucích. Když trestáme ty, kteří porušili právo, posilujeme tyto instituce. Zároveň připomínáme pachateli a společnosti, že věříme ve svobodu volby a v odpovědnost, a že budeme respektovat svobodu trestání těch, kteří přestoupí zákon. Současně pachateli říkáme, že věříme, že je schopen změny, a že je důležité, když si zvolí, že se změní. Proto je nezbytné, abychom s pachatelem zacházeli jako s člověkem, který má svou vlastní hodnotu a tuto hodnotu chceme zachovat a posilovat.

Trestem podle českého trestního práva rozumíme prostředek státního donucení. Jeho úloha spočívá v tom, že je prostředkem k ochraně společnosti před pachateli trestných činů. Pohrůzkou, ukládáním a výkonem trestu stát poskytuje ochranu základním hodnotám společnosti. Charakteristickým znakem trestu je způsobení určité újmy určité osobě. Trest může být uložen jen za spáchaný trestný čin jeho pachateli na základě zákona. Je tedy následkem trestného činu a musí být přiměřený nebezpečnosti trestného činu pro společnost. V trestu je též obsaženo společenské odsouzení činu a jeho pachatele.²⁾

1.1.3 Účel trestu

V historii filosofických směrů a právních nauk zaujímal problematika trestání vždy zvláštní postavení. Nejrozumnější teorie o účelu trestu lze rozdělit z hlediska jejich podstaty a historického vývoje na absolutní, relativní a smíšené.

Absolutní teorie trestu nespojuje s ukládáním trestu žádné cíle užitečné pro společnost; trestá se jen pro odplatu. Relativní teorie přikládají trestu určité společenské účely; trestá se, aby nebylo páčáno zlo. Rozpor předcházejících teorií se pokoušejí překonat teorie smíšené, které spojují ideu odplatného trestu a trestu účelného.

Hlavní cíle trestu v našem právním řádu jsou vyjádřeny v ustanovení § 23 trestního zákona.³⁾ Trest má působit jak na pachatele trestného činu (individuální prevence), tak i na všechny ostatní občany (generální prevence).

²⁾ NOVOTNÝ, DOLENSKÝ, JELÍNEK, VANDUCHOVÁ, Trestní právo hmotné, I. Obecná část, 1997.

³⁾ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů. Formulace zahrnuje ochranu práv a svobod všech občanů, jedná se o prioritní celospolečenský zájem. Úkol ochrany společnosti má trest plnit tak, že má pachatelům zabránit v dalším páchání trestné činnosti a má je výchovně ovlivnit k tomu, aby vedli řádný život. Tedy přimět pachatele k tomu, aby respektovali zákon, a tím výchovně působit i na ostatní členy společnosti.

Předpokladem pozitivního působení trestu je požadavek spravedlnosti trestu. Trest může být spravedlivý jen tehdy, není-li přísnější a ani mírnější, než je nutné k ochraně společnosti. Přiměřenost trestu k spáchanému trestnému činu má nepochybný význam pro jeho účinnost. Proto nemůže obstát představa, že čím přísnější je trest, tím účinnější je ochrana společnosti. Stejně tak příliš mírné tresty by potenciálního pachatele naopak mohly podněcovat k páchání trestných činů.⁴⁾

1.1.4 Trest odnětí svobody

Trest odnětí svobody je trestem tzv. univerzálním, neboť je obsažen v každé zákonné trestní sankci. Jedná se o nejpřísnější právní následek trestného činu. Jeho uložení připadá v úvahu jen tehdy, jestliže k dosažení účelu trestu nestačí některý z trestů, které se vykonávají na svobodě. Trvání trestu vyměří soud zpravidla v rámci příslušné trestní sazby.

Výkon trestu odnětí svobody je upraven zákonem o výkonu trestu odnětí svobody⁵⁾ a vyhláškou ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.⁶⁾

Trest odnětí svobody se vykonává diferenciovaně ve čtyřech základních typech věznic (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou). O tom, do jakého typu věznice se odsouzený při nástupu výkonu trestu odnětí zařadí, rozhoduje soud.

Účel výkonu trestu odnětí svobody je totožný s účelem trestu. Důraz je kladen na individuálně preventivní působení výkonu trestu. Dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody je však velmi obtížné, neboť v podstatě trestu tkví nejen možnost pozitivního působení (nápravy), ale i negativní vlivy uvěznění.

⁴⁾ NOVOTNÝ, DOLENSKÝ, JELÍNEK, VANDUCHOVÁ, Trestní právo hmotné, I. Obecná část, 1997.

⁵⁾ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

1.1.5 Sociální prostředí ve výkonu trestu odnětí svobody

Každé prostředí, v němž se uskutečňuje výchova, je prostředím společenským. Zároveň ale platí, že ne každé společenské prostředí je prostředím výchovným. To platí zejména pro prostředí výkonu trestu. Sociální prostředí, v němž se na odsouzené výchovně působí, je tvořeno především odsouzenými, tedy prostředím, ve kterém dochází ke kumulaci nejnarušenějších pachatelů. Takovéto prostředí jen v minimální míře působí výchovně. Nahromadění odsouzených ve věznici a jejich vzájemné ovlivňování napomáhá posilovat nežádoucí protispoločenské postoje. Odsouzení mezi sebou uplatňují výchovným účelům odporující žebříček hodnot a norem, tento jev nazýváme pojmem druhý život odsouzených. Základem je výskyt neformálních skupin, které narušují a často i znemožňují existenci výchovného systému. Tyto skupiny vyvíjejí tlak na ostatní odsouzené, hlavně při přizpůsobování se vězeňskému způsobu života. Nově příchozí vězeň je již od začátku vystaven působení dvou protichůdných systémů. Po určitém čase je každý vězeň postaven před nevyhnutelnou volbu na čí stranu se postaví, zda se bude podílet na organizovaném výchovném působení, nebo zda podlehně vlivu vězeňské subkultury. Nejen v této souvislosti je zřejmé, že největší pozornost je třeba věnovat odsouzeným, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé. Vězeňské prostředí je pro ně šokujícím zážitkem, vše prožívají intenzivněji a mohou snáze podlehnout negativnímu působení zkušených spoluodsouzených.

Tomuto negativnímu působení nepřímo napomáhají dosud nevypořádané pozůstatky předchozího vězeňského systému (převaha zastaralých věznic, nevyhovující podmínky pro pracovní, vzdělávací a zájmové aktivity, nevyhovující ubytovny se společným ubytováním atd.).

U recidivních pachatelů je tomu trochu jinak. Oni přicházejí do důvěrně známého prostředí. Na druhou stranu i oni mohou nástup do výkonu trestu prožívat intenzivněji, než by se na první pohled zdálo. Situace, kdy nenaleznou známé tváře personálu nebo změny režimu ve věznici mohu ovlivnit i tyto zkušené vězně.

1.1.6 Prizonizace

Proces postupné adaptace na vězeňský způsob života a společenství odsouzených se nazývá prizonizace. Lze jej rozdělit na dvě složky. První, tzv. institucionalizace, je přivyknutí na organizaci života ve věznici. Znamená hlavně vnější orientaci

ve specifických podmínkách života ve výkonu trestu. Tím, že odsouzený přijme formy organizace života ve věznici, se může zcela adaptovat na vězeňský život. Neznamená to však, že by byl napraven nebo že u něho náprava probíhá.

Druhou složkou prizonizace je ideologie. Ta znamená vnitřní přijímání soustavy hodnot, postojů, názorů a norem chování, které se vytvářejí v prostředí vězeňské subkultury.

Proces prizonizace může být závislý na délce trestu, na stabilitě a stupni narušenosti, ale zároveň na tlaku vězeňské subkultury a v neposlední řadě i na síle záměrného výchovného působení. Prizonizace negativně působí na vytváření sociálně prospěšných kontaktů, snižuje účinnost resocializačních záměrů, postihuje i prosociální typy odsouzených.

1.1.7 Zaměstnanci věznice

Do sociálního prostředí věznic patří i veškerý personál, který je s odsouzenými v kontaktu a může na ně působit. Zvláštní důraz při jejich výběru by měl být kladen na jejich bezúhonnost, lidskost, osobní vhodnost a profesní zdatnost.

Nejen realizace programu zacházení s odsouzenými žádá vybraný personál s rozvinutými sociálními dovednostmi v jednání s narušenými jedinci. Podstatný však není jenom výběr jednotlivých členů personálu, ale i mezilidské vztahy jeho jednotlivých členů navzájem. Právě úroveň a kvalita mezilidských vztahů uvnitř personálu rozhoduje, jestli personál bude působit na odsouzené nebo naopak.

Při resocializaci odsouzených by mělo jít především o změnu hodnotových orientací, které u nich během dosavadního vývoje byly osvojeny nedostatečně nebo nesprávně. Proces sociálního učení předpokládá úzké pozitivní vazby odsouzených na výchovné zaměstnance. Vztahy mezi těmito skupinami jsou závislé na vzájemných postojích. Přístup odsouzených k zaměstnancům věznice bývá negativně ovlivňován jejich náhledem na zaměstnance jako představitele represivní složky státu. Přitom je třeba vzít v úvahu, že významná část odsouzených během svého života nenašla žádný pozitivní vztah k autoritě, spíše naopak.

Každý zaměstnanec věznice plní svou specifickou úlohu. Zásadní význam má však koordinovaná spolupráce na realizaci společného cíle. Proto celý kolektiv pracovníků věznice musí tvořit jednotný tým, který si plně uvědomuje význam svého společného výchovného působení.

1.2 Resocializace

1.2.1 Výchova a vzdělávání

Výchovu a vzdělávání řadíme mezi nejfrekventovanější pojmy pedagogiky, jsou předmětem tohoto společenskovědního oboru. Výchovu definujeme jako intencionální, tj. záměrné, cílevědomé a plánovité ovlivňování člověka. Její úkolem je změna dispozic k jednání a chování v souladu s hodnotami (normami) společnosti. Výchovné působení je výsledkem činností vychovatele v interakci s vychovávaným, jedná se o náročné působení s mnohdy nejistým výsledkem. Pedagogika sice poskytuje vychovateli osvědčené metody a postupy, ale to co se vychovávaný naučí není nikdy totožné s pedagogickými záměry, výchova není technologický proces. Výchovu lze také chápat jako přípravu na život emancipovaného a rozumného jedince. V tomto smyslu se hovoří o konečnosti výchovy, neboť emancipovaného a rozumného člověka již není potřeba dále vychovávat.

Vzděláváním pak chápeme proces zprostředkování znalostí a dovedností včetně rozvoje schopností. Vzdělávání lze též charakterizovat jako cílevědomý a plánovaný proces realizace pedagogických cílů. Jedná se o institucionalizovaný proces řízený především profesionály s realizací systematických, obsahově, věcně a časově strukturovaných postupů. Vzdělávání rovněž zahrnuje didaktické záležitosti a otázky správné výuky.⁷⁾

1.2.2 Cíl výchovy v penitenciárním prostředí

Výchova vždy sleduje nějaké cíle. Výchovný cíl pak předurčuje obsah, prostředky, metody a formy výchovy. Jedná se o výchozí bod pedagogického působení, kterým je nastavena představa o předpokládaném výsledku výchovného působení. Obsah výchovných cílů se vyvíjí a mění v souladu se společenskou objednávkou.

Výchovné cíle rozlišujeme na cíle obecné, usilující o všestranně rozvinutou osobnost, na cíle individuální, které jsou zaměřené na osobnostní rozvoj jedince, a na cíle sociální, které se týkají zapojení člověka do společnosti. Z obecných cílů dále vychází cíle teoretické, které se zaměřují na vytvoření systému vědomostí a cíle

⁷⁾ BENEŠ, Andragogika, 2008.

specifické, které se orientují na konkrétní vědomosti, dovednosti a návyky. Mezi další cíle výchovy lze uvést např. cíle materiální, formální, adaptační a praktické.

Výchovné působení v prostředí výkonu trestu by mělo být především směřováno k odstraňování příčin tzv. selhávání odsouzených. Vyhodnocováním rizik a potřeb odsouzených, působením na příčiny jejich problémů, se pokusit o změnu hodnotové orientace vězňených osob a včetně jejich postojů k dosavadním způsobům života.

1.2.3 Složky výchovy

Cílů výchovy dosahujeme prostřednictvím složek výchovy. Právě v těchto složkách se realizuje základní výchovný cíl. Složky výchovy zajišťují všestranné výchovné působení na jedince. V tradičním pojetí rozlišujeme pět základních složek výchovy. Všechny složky by měly být rozvíjeny rovnoměrně, vždy však záleží na konkrétní situaci. Jedna ze složek bývá určující, ostatní ji doplňují. Všechny složky se mají navzájem prolínat a působit komplexně.

- Rozumová výchova - vytváří a rozvíjí komplexní pohled na svět a hodnotový systém jedince. Cílem je naučit schopnosti logického myšlení, argumentace a uplatnění získaných vědomostí v praxi. Její součástí i utváření postojů, zájmů a potřeb člověka. Uskutečňuje se veškerým působením.
- Pracovní výchova - formuje technické a pracovní dovednosti a návyky jedince, působí na jeho pracovní a ekonomické myšlení. Cílem je formování vztahu k práci, předávání všeobecných technických vědomostí, dovedností a návyků (pracovní kvalifikace).
- Etická výchova - utváří mravní vědomí a přesvědčení jedince, působí na morálku a volní vlastnosti osobnosti. Úkolem je utváření morálního přesvědčení jedince v duchu mravních norem společnosti.
- Estetická - rozvíjí jedince v oblasti umění a krásy, rozvíjí jeho uměleckou aktivitu, estetizuje jeho osobnost. Cílem je vychovávat k adekvátnímu vnímání, chápání, citovému prožívání a hodnocení umění a krásy.
- Tělesná - upevňuje a ochraňuje zdraví jedince, podílí se na jeho tělesném a duševním rozvoji. Cílem je upevnění tělesné zdatnosti a rozvoje pozitivních vlastností člověka (sebeovládání, ukázněnost, houževnatost).

1.2.4 Pojem resocializace

Resocializační proces sestává ze záměrného a cílevědomého ovlivňování osobnosti odsouzeného. Ve vězeňské praxi jej chápeme jako korektivní nebo druhotnou socializaci jedinců, u nichž proces socializace v dřívějších vývojových etapách neproběhl úspěšně. V případě, kdy dřívější neúspěšná socializace byla způsobena výskytem různých jednotlivých nedostatků a nepříznivých podmínek, hovoříme o socializaci deficitní. V případě socializace deviantní potom hovoříme o socializaci v asociálním smyslu, tj. zapojení do systému hodnot a norem rozporných s morálními hodnotami a zákonnými normami ve společnosti. Resocializaci lze též chápat jako sekundární socializaci osob vykazujících kriminální sklony.⁸⁾

Převýchova je složitý a dlouhodobý proces, který předpokládá změnu osobnosti, jejího hodnotového systému, způsobu rozhodování i dosavadního chování. Úspěšnost převýchovy je závislá jak na věk převychovávané osoby, tak na charakteru problému, uvědomění si problému a motivaci ke změně, životních zkušenostech, sociálním prostředí a sociálních vztazích, a na aktivitě, vůli a vytrvalosti převychovávaného. Může jít jak o změny dílčí a postupné, tak o změny náhlé a zásadní.

Resocializace může být efektivní pouze za předpokladu, že dojde k vytvoření silných kladných vztahů, které nebudou zanikat v množství ostatních každodenních formálních kontaktů. Pokud se vztah nepodaří navázat, je resocializace značně ztížena.

Úspěch procesu resocializace předpokládá, aby odsouzený nebyl jen objektem výchovného působení, ale aby se stal jeho subjektem.⁹⁾

1.2.5 Metody a cíle resocializace

Výchovné metody využívané v resocializačních působeních vycházejí z metod používaných v pedagogice. Nejobecnější rozdělení je obsaženo ve způsobu používání technik osobou vychovávající. Jde o metody přímého výchovného vlivu, ve kterých se odehrává bezprostřední relace a komunikace mezi vychovatelem a vychovávaným jedincem (předkládání návrhů, přesvědčování, osobní příklad, vyjadřování názoru, vyjadřování souhlasu a nesouhlasu, ocenění, nácvik apod.) a o metody nepřímého výchovného vlivu, do kterých řadíme obsáhlou skupinu metod situačního vlivu, např.

⁸⁾ ČERNÍKOVÁ, MAKARIUSOVÁ, Úvod do penologie, 1997.

⁹⁾ ČEPELÁK, Úvod do penitenciární nauky, 1976.

pozitivní a negativní posílení (trestání a odměňování), instruování, uvědomování důsledků chování atd.

Realizace procesu resocializace ve vězeňském prostředí je prováděna:

- obecnými metodami zacházení s vězni, tj. metodami stanovenými zákonem, nařízeními a podobnými normami upravujícími stejné zacházení se všemi skupinami odsouzených a včetně dodržování stanoveného pořádku a kázně,
- speciálními metodami zacházení s vězni, tj. metodami pedagogickými, sociálními, psychologickými a psychiatrickými, zaměřenými na individuální i skupinové formy práce s odsouzenými.

Zatímco obecné metody zacházení (ve smyslu výchovného působení) docilují úpravy chování ve věznici, nelze jimi dosáhnout trvalé změny chování na sociálně žádoucí. Speciální metody si kladou za cíl působit na změnu chování žádoucím směrem k individuálním problémům vězně.

Společným cílem všech resocializačních programů je příprava odsouzených na život po propuštění na svobodu. Proces resocializace by měl směřovat ke třem hlavním cílům, kterými jsou:

- kultivace návyků dalším vzděláváním - zahrnuje profesní přípravu, výcvik dovedností uplatnitelných v běžných společenských podmínkách, patří sem i rozvoj zájmů a zálib pro kvalitní využívání volného času,
- osvojování si vhodných sociálních dovedností pro readaptaci na život mimo vězení a na udržení sociálních vazeb - formou modelového učení čili sociálně psychologického výcviku v rámci skupinové práce s vězni,
- specifická pomoc a odborné poradenství zaměřené na řešení individuálních osobních problémů.¹⁰⁾

1.2.6 Osobnost vychovatele

Termínem vychovatel označujeme člověka, který soustavně odborně vzdělává a vychovává děti, mládež nebo dospělé. Vychovatel je rozhodující složkou ve výchovném procesu - je jeho iniciátorem. Jeho úkolem je pečovat o tělesný, rozumový, citový a volní rozvoj vychovávaného. Vychovatel přichází s podněty, seznamuje vychovávané s možnostmi jak dosáhnout stanoveného cíle, usměrňuje a řídí výchovu

¹⁰⁾ ČERNÍKOVÁ, MAKARIUSOVÁ, Úvod do penologie, 1997.

a vzdělávání. Kvalita práce vychovatele je odvislá od profesní motivovanosti, pedagogické odbornosti, morální vyspělosti, sociální a osobní zralosti.

Již Jan Ámos Komenský na vychovateli (učiteli) vyžadoval:

- znalost věci, kterou má vyučovat,
- profesionální připravenost,
- kladný vztah k učitelství.

Vychovatel plánuje a organizuje výchovný a vzdělávací proces, vede žáky k osvojení si poznatků ve formě vědomostí, řídí proces utváření dovedností, rozvíjí jejich schopnosti, potřeby a zájmy, plní výchovné úkoly. Žádné pomůcky ani technika nemohou nahradit vychovatele. Vychovatel působí také, mimo jiné, jako vzor dospělého člověka. Je nejen subjektem, ale také objektem výchovy a vzdělávání. Výchovně vzdělávací proces působí zpětně i na vychovatele, na jeho vlastní práci, tvůrčí aktivitu, rozvoj jeho pedagogického mistrovství. Vychovateli, který je podle mínění vychovávaných jedinců spravedlivý, se promítá mnoho chyb autokratického stylu. Vychovateli, který má pověst nedůsledného člověka, nepomohou ani nejlepší a dobře míněné kroky pružného stylu.¹¹⁾

Vychovatelova osobnost prochází celoživotním vývojem. Největší význam pro formování jeho osobnosti má jeho samostatná výchovná činnost. Vychovatel si na základě dalšího sebevzdělávání vytváří soubor praktických pedagogických dovedností a návyků, které mu pomáhají přenášet pedagogické teoretické poznatky do pedagogické praxe. Vychovatelství je velmi náročné povolání, probíhající ve stále se měnících podmínkách. Vychovatelé zažívají i řadu zklamání a pocitů vlastních neúspěchů.¹²⁾

Efektivitu výchovného procesu ovlivňuje dodržování výchovných zásad. Často je na samotném vychovateli, do jaké míry výchovné zásady aplikuje. Vychovatel by si měl klást otázky, na kolik je jeho činnost cílevědomá, na kolik je jeho výchovný proces systematický, názorný, uvědomělý a přiměřený, nakolik jsou předávané poznatky všestranné, trvalé, zda se mu daří spojovat teorii s praxí a jakou kvalitu má výchovný proces v té instituci, kterou vychovatel zastupuje.

¹¹⁾ STANKOWSKI, Etapedie - Úvod do resocializační pedagogiky, 2003.

¹²⁾ GRECMANOVÁ, HOLOUŠKOVÁ, URBANOVSKÁ, Obecná pedagogika I., 2002.

1.3 Program zacházení s odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody

Účelem výkonu trestu odnětí svobody není jen ochrana společnosti před pachateli trestných činů a jejich izolace, aby jim bylo zabráněno v dalším páchání trestné činnosti, ale i jejich výchova k tomu, aby po propuštění na svobodu vedli řádný život a zařadili se do společnosti, tedy jejich resocializace. Tímto směrem je samozřejmě zaměřena i činnost českého vězeňství v souladu s evropským trendem, směřujícím k humanizaci výkonu trestu. Úkol zajistit resocializaci odsouzených je zakotven i v zákoně o Vězeňské službě České republiky.¹³⁾ V souladu s příslušnými ustanoveními zákona je vězeňská služba povinna, prostřednictvím realizace programů zacházení s odsouzenými, soustavně působit na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění.

1.3.1 Vymezení pojmu

Výchovní pracovníci ve věznicích, tj. vychovatelé, speciální pedagogové a další odborní zaměstnanci oddělení výkonu trestu zpracovávají řadu krátkodobých i dlouhodobých projektů a programů, které mají za úkol zhodnotit osobnost každého odsouzeného, posoudit možnost jeho nápravy a zapojení do běžného života po propuštění a zvolit individuální přístup pro práci s každým jednotlivým odsouzeným.

Tyto činnosti jsou pak realizovány prostřednictvím programu zacházení s odsouzeným, který je zpracováván pro každého odsouzeného. Program zacházení vždy vychází z komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti. Komplexní zpráva je souhrnem výsledků psychologického, pedagogického, sociálního a případně též lékařského posouzení odsouzeného, obsah této zprávy je důvěrný.

Program zacházení vždy obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení směřující k dosažení cíle a četnost jeho hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, jeho účast na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný způsob života. Pokud u odsouzeného

¹³⁾ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr. V případě, že odsouzený odmítá spolupracovat nebo si nezvolí některou z navržených možností programu zacházení, zúčastní se minimálního programu stanoveného vnitřním řádem věznice. Jeho základ tvoří pracovní aktivity odpovídající zdravotnímu stavu odsouzeného, přičemž odsouzený může kdykoliv požádat o aktualizaci respektive rozšíření programu zacházení.

V rámci programu zacházení se pro odsouzeného nejméně tři měsíce před propuštěním vytvářejí podmínky pro jeho samostatný způsob života.¹⁴⁾

1.3.2 Obsah programu zacházení

Obsah programu zacházení a realizaci programů zacházení s odsouzenými upravuje vyhláška ministerstva spravedlnosti¹⁵⁾, program zacházení se člení na:

- pracovní aktivity,
- vzdělávací aktivity,
- speciálně výchovné aktivity,
- zájmové aktivity,
- oblast utváření vnějších vztahů.

Pracovní aktivity spočívají nejen v osvojování si vhodných pracovních návyků a dovedností. Postoj odsouzeného k práci může být i ukazatelem postoje ke společnosti. Práce může ovlivnit osobnostní vlastnosti odsouzeného, jako je např. vůle, vytrvalost, disciplína, svědomitost apod. Odsouzení jsou do práce zařazováni s přihlédnutím ke svému zdraví, odbornosti, zájmu, ale i vyživovacím povinností. Zaměstnávání odsouzených přispívá k rozvoji prospěšných návyků a specifických dovedností uplatnitelných po propuštění na svobodu, současně učí schématu, že vynaložené úsilí přináší uspokojení a užitek. S odměnou za vykonanou práci nakládají vězni obdobným způsobem jako na svobodě, tj. hradí výživné, náklady spojené se soudním řízením, ubytování ve věznici, dluhy a s určitou částkou mohou volně disponovat, např. při nákupu osobních věcí ve vězeňské prodejně nebo odesláním osobám blízkým.

Vzdělávací aktivity mohou spočívat v dokončení školního vzdělání, ve vyučení nebo zaučení se v oboru, v absolvování rekvalifikačního kurzu, ve studiu na střední, ale

¹⁴⁾ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů

i vysoké škole. Současně mohou sloužit k rozšiřování vědomostí odsouzených, rozvíjení oblasti zájmů, účelnému trávení volného času. Problém většiny vězňů je sociálně hodnotové prožívání volného času, zvláště jedinců s kriminálním životním stylem. Je to dáno jednak nedostatkem motivace, jednak absencí potřebných základních znalostí a dovedností. Získání motivace a potřebných znalostí jsou základními úkoly těchto aktivit.

Zájmové aktivity se týkají rozvoje zájmů, zálib a dovedností a účelného trávení volného času. Jsou závislé na podmínkách a možnostech věznice. Jde především o sportovní aktivity, společenské hry, práci na zahradě, četbu, hudební aktivity, výtvarné aktivity apod. V přípravě i provádění těchto aktivit jsou vězni vedeni k samostatnému rozhodování o využití svého volného času, samozřejmě s ohledem na časový rozvrh dne a zařazení do diferenční skupiny odsouzených.

Speciálně výchovné aktivity představují postupy (terapie) vytýčené po dohodě s psychologem nebo speciálním pedagogem, který danou terapii také vede a je zároveň garantem náplně tohoto programu. Patří sem např. relaxace s prvky jógových cvičení, muzikoterapie, keramický kurz (arteterapie), sociálně osobnostní výcvik aj. Speciálně výchovné postupy tvoří součást resocializačního programu odsouzeného, zpracovaného na základě výsledků komplexní zprávy o odsouzeném. Pokud byl odsouzený vybrán do některé z forem speciálních postupů, je jeho účast povinná. Speciální výchovné postupy může uplatňovat jen odborně kvalifikovaný pracovník vězeňské služby nebo jiný odborník.

Oblast utváření vnějších vztahů je orientována na vytváření, udržení či posílení vazeb vězňů na svět mimo věznici. Jednoznačně preferovány jsou vazby sociálně pozitivní, např. k rodině, přátelům (nikoli ovšem kriminální subkultury), profesním nebo náboženským organizacím. Základem je udržení či obnovení písemného nebo osobního styku s rodinou. Věřícím jsou umožněny kontakty se zástupci církví. Duchovní pravidelně docházejí a řeší při svých setkáních s vězni zejména otázky života po ukončení trestu odnětí svobody. Jsou zde navázány kontakty, které alespoň na krátký čas vydrží i po propuštění z vězení (pomoc azylových domů, charity apod.). Dále sem patří sociálně právní poradenství, které zajišťují sociální pracovníci. Podporují se kladné sociální role, které se v důsledku uvěznění omezily. Pokud by se nepodařilo tyto sociální role podpořit, mohlo by dojít k prohloubení sociální izolace, které se může velmi výrazně projevit na osobnosti odsouzeného.

2 Praktická část

2.1 Věznice Bělušice

Věznice Bělušice je profilována jako věznice s ostrahou. Ve věznici jsou zřízena oddělení pro výkon trestu ve věznici s dozorem, s ostrahou a v oddělení specializovaném pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním psychotropních látek.¹⁶⁾

Ve věznici jsou uplatněny stavebně technické prostředky střežení. Odsouzení se v prostorách věznice pohybují pod dohledem zaměstnanců vězeňské služby. Vězni jsou uzamykáni v ubytovnách a pracují na střežených pracovištích..

Normová ubytovací kapacita věznice činí 498 míst, v současné době je zde umístěno více jak 620 odsouzených. Věznice je určena pro výkon trestu odnětí svobody do 15 let zbytku trestu. Skladba odsouzených je z hlediska míry sociální narušenosti a typu spáchané trestné činnosti velmi rozmanitá. Společenská závažnost trestných činů se pohybuje v široké škále od nejlehčích deliktů až po ty nejzávažnější. Výraznou převahu tvoří kriminálně zkušení vězni, řada z nich je odsouzena souběžně za několik trestných činů.

2.1.1 Ubytování odsouzených

Ubytování vězňů je realizováno v šesti ubytovnách (jedno až dvoupodlažních), podle potřeby i ve dvou dalších budovách (ošetřovna, uzavřené oddělení). Ubytování je ložnicového typu. Ložnice se nezamykají, vězni mají možnost volného pohybu v prostoru oddělení, zde užívají společné sociální zařízení a kulturní místnost. Kolektiv odsouzených v ubytovnách je soustředěn podle stanovených kritérií, které odpovídají vnitřní diferenciaci a metodám zacházení s vězni.

2.1.2 Vnitřní diferenciaci odsouzených

V procesu resocializace, během pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody, je uplatňován systém zařazování odsouzených do tří prostupných skupin vnitřní diferenciaci. Odsouzení mají možnost svým vlastním přičiněním, zejména přístupem

¹⁶⁾ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2009.

k plnění programu zacházení a dobrým chováním, přispět k tomu, aby byli přeřazeni do lepší skupiny vnitřní diferenciaci. Cílem vnitřní diferenciaci je oddělení osob méně narušených, přístupnějších výchovnému působení, od osob narušených natolik, že výchovné působení ve vztahu k nim je problematické, a které by mohly negativně ovlivňovat resocializační proces ostatních odsouzených.

2.2 Zájmová aktivita programu zacházení

Tématem praktické části jsem si zvolil zpracování projektu zájmové aktivity programu zacházení s odsouzenými, konkrétně vedení kroužku zeměpisného zaměření.

Dokumentační a evidenční náležitosti aktivit programů zacházení s odsouzenými jsou stanoveny metodickým listem ředitele odboru výkonu vazby a trestu¹⁷⁾, přičemž projektem aktivity se rozumí dokument ke konkrétní aktivitě, který obsahuje informace o zdůvodnění potřeby zavedení aktivity, cíli, metodách a formách vedení aktivity, tématický plán, frekvenci, délku jednotlivých setkání a místo konání. Tématickým plánem se rozumí přehled jednotlivých témat, které jsou obsaženy v projektu aktivity. Časovým rozvrhem aktivit se rozumí časový rozvrh aktivit, který má formu rozvrhu dne na běžný týden a přípravou na aktivitu se rozumí stručná příprava na každé setkání obsahující cíl, obsah, formy a metody, seznam potřebného materiálu a prostředků.

2.2.1 Projekt aktivity

Název projektu: Zeměpis - státy světa.

Druh aktivity: Řízená zájmová aktivita.

Cílová skupina: Prvověznění a nepracující odsouzení zařazení v oddělení mladých dospělých se zařazením do I. a II. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci, s ukončeným základním a vyšším vzděláním.

Cíle aktivity: Hlavním cílem aktivity je hledisko naučné (poznávací). Působením na rozumovou složku výchovy rozšířit a upevnit u odsouzených základní penzum znalostí zeměpisného charakteru a jejich pohledu na svět. Současně posílit rozvoj jejich vnímavosti k lidem a okolí, k toleranci a ohleduplnosti k jiným kulturám a jejich hodnotám. Tím spolupůsobit na přetváření osobnosti odsouzeného ve smyslu žádoucích sociálních projevů chování.

¹⁷⁾ Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu a hlavního kaplana č. 6/2007.

Obsah aktivity: Pojem geografie a její využití v praxi. Charakteristika jednotlivých kontinentů světa. Významné státy a jejich politicko geografický a socioekonomický potenciál.

Frekvence konání aktivity: Aktivita se bude konat dvakrát týdně, vždy po jedné vyučovací hodině, v souladu s časovým rozvrhem aktivit.

Doba a délka konání aktivit: Aktivita bude realizována v dopoledních a odpoledních blocích vyhrazených časovým rozvrhem dne pro realizaci aktivit programů zacházení, délka jedné vyučovací hodiny činí 45 minut.

Místo konání aktivit: Terapeutická místnost nebo učebna bezdrogové zóny, v případě jejich obsazení pak kulturní místnost příslušného oddělení.

Metody a formy vedení aktivity: V rámci realizace aktivity budou uplatňovány zejména následující skupiny metod:

Metoda verbální:

1. Monolog (výklad tématu).
2. Diskuse (rozhovor).

Metoda názorná:

1. Práce s textem (práce s atlasem, čtení z mapy).
2. Sledování doporučených publicistických a naučných pořadů (TV, videokazeta)

Metoda fixační:

1. Metoda opakování a zažívání vědomostí
2. Ústní přezkoušení, testy.

V rámci výkladu budou využity především metody monologu (přednáška) a diskuse (rozhovor) s využitím příslušných vědomostí odsouzených k tématu. Řízený rozhovor bude směřován jak k tématu přednášky, tak k zapojení co největšího počtu odsouzených do debaty, např. kladením otázek. Navazujícími budou metody názorně demonstrační, např. práce se zeměpisnými a audiovizuálními pomůckami (atlasy a mapy světa, encyklopedie, sledování tématických videokazet a TV pořadů).

Aktivita bude probíhat ve skupině 10-15 odsouzených, jedná se tedy o formu skupinovou. Formou výuky bude vyučovací hodina v rozsahu 45 minut. Vyučovací hodina bude obsahovat jak stručnou rekapitulaci předchozího učebního bloku, tak přednášku a řízený rozhovor k novému tématu. V závěrečné části hodiny budou uplatněny fixační metody (opakování a přezkoušení) včetně vyhodnocení aktivity (vyzdvížení aktivních odsouzených, zadání samostudia).

Vedoucí aktivity: Vychovatel standardního oddělení výkonu trestu.

2.2.2 Prostorové a materiální zajištění projektu

Aktivita bude realizována střídavě v terapeutické místnosti bezdrogové zóny a v učebně v přízemí III. ubytovny, případně v kulturní místnosti příslušné ubytovny. K realizaci aktivity bude využíván stávající materiál oddělení výkonu trestu (nástěnné mapy, školní atlasy, zeměpisné učebnice, televizní přijímače, videa a DVD přehrávače). Spotřební materiál (sešity a psací potřeby) bude pořízen z účelově vázaných prostředků, z dotací na realizaci programu prevence kriminality a protidrogové politiky státu.

2.2.3 Výběr a skladba účastníků skupiny

Maximální počet účastníků skupiny je stanoven 15 odsouzených. Zájemci o účast v kroužku budou vybíráni na základě dobrovolnosti a vlastní motivovanosti k uspokojování vzdělávacích a poznávacích zájmů. Při výběru účastníků budou uplatňována následující kritéria:

- odsouzení ve věku od 19 - 26 let (kategorie mladých dospělých),
- prvověznění a nezaměstnaní odsouzení,
- odsouzení s ukončeným základním a vyšším vzděláním,
- odsouzení zařazení v I. a II. prostupné skupině vnitřní diferenciaci.

Jiná pravidla pro výběr účastníků nejsou stanovena. Skladba účastníků skupiny z hlediska charakteru trestné činnosti nebo délky trestu bude různorodá, v tomto směru nejsou stanovena žádná omezující kritéria.

2.2.4 Způsob hodnocení účastníků aktivity

Hodnocení míry zapojení jednotlivých účastníků aktivity bude prováděno na konci každého setkání. V této části setkání bude provedeno stručné opakování obsahu přednášky, vyřízení dotazů a nejasností, včetně namátkového přezkoušení odsouzených. Formou ústního hodnocení budou současně vyzdviženi aktivní účastníci setkání, pasivní jedinci budou vyzváni k intenzivnějšímu zapojení.

Získávání zpětné vazby o úrovni dosažených vědomostí účastníků aktivity bude průběžně realizováno vždy na konci tematických bloků, a to formou písemných testů (viz. příloha č. 3). Aktivita, míra zapojení a rozsah získaných znalostí bude všem účastníkům kroužku následně zohledněn v pravidelném hodnocení programu zacházení.

2.2.5 Tématický plán činnosti kroužku

Realizace aktivity je rozdělena do osmi tématických bloků, účastníci aktivity projdou všemi okruhy témat. Celková časová dotace činí 46 vyučovacích hodin.

1. Úvod do geografie, časová dotace: 4 vyučovací hodiny:
 - zahájení kurzu a seznámení s organizací aktivity,
 - pojem a objekt geografie, využití geografie v praxi,
 - politickogeografický přehled světa, socioekonomická klasifikace států.
2. Evropa, časová dotace: 10 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - významné státy Evropy, jejich geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).
3. Afrika, časová dotace: 6 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - významné státy Afriky, jejich geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).
4. Severní Amerika, časová dotace: 6 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - vybrané státy kontinentu, geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).
5. Jižní Amerika, časová dotace: 6 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - vybrané státy kontinentu, geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).
6. Asie, časová dotace: 6 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - významné státy Asie, jejich geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).
7. Austrálie a Oceánie, časová dotace: 6 vyučovacích hodin:
 - charakteristika kontinentu,
 - vybrané státy kontinentu, jejich geografické a demografické údaje, správní systém a ekonomika,
 - ověření znalostí (písemný test).

8. Závěrečná hodina, časová dotace: 2 vyučovací hodiny:

- písemný test,
- závěrečné zhodnocení aktivity,
- časová dotace: 2 vyučovací hodiny.

2.2.6 Písemná příprava, téma č. 2: EVROPA

Písemná příprava na aktivitu Zeměpis - státy světa

Téma č. 2: Evropa - charakteristika kontinentu.

Datum konání: 1.9.2009.

Čas konání: 13.00 - 13.45 hod..

Místo konání: Učebna v přízemí III. ubytovny.

Rozsah: 1 vyučovací hodina.

Cíl setkání: Působením na rozumovou složku výchovy rozšířit komplexnost pohledu odsouzených na svět. Dosáhnout upevnění vědomostí odsouzených o politicko geografickém uspořádání Evropy. Konkrétní cíl - účastník setkání je schopen na mapě Evropy ukázat významné politicko geografické údaje, je schopen prezentovat základní data tohoto kontinentu.

Organizace a materiální zabezpečení setkání: Příprava učebny a didaktických pomůcek (nástěnná mapa, atlasy a mapy Evropy, televizor, videorekordér), odborné literatury, poznámkových sešitů a psacích potřeb.

Metody setkání: V průběhu aktivity budou využity v projektu schválené metody výuky, tj. verbální - výklad tématu, diskuse (řízený rozhovor k tématu), názorné - práce s mapou, videoprojekce a fixační - opakování s přezkoušením získaných vědomostí.

Obsah setkání: Charakteristika Evropy, jeho hranice, poloha, rozloha, vodstvo, fauna a flóra, geografické rekordy, obyvatelstvo, hospodářství a politické členění Evropy.

Průběh aktivity: Prezentace účastníků setkání, výklad tématu, diskuse k tématu, opakování a zhodnocení průběhu aktivity.

Obsahová příprava vyučujícího:

Rozloha 10 180 000 km²

Počet obyvatel asi 730 000 000 (údaj z roku 2005)

Hustota zalidnění asi 72 obyvatel/km²

Politické rozdělení 46 nezávislých států

Evropa je území brané buďto jako jeden ze sedmi světadílů v jejich tradičních pojetích, nebo jako západní část Eurasie. Ze severu jej ohraničuje Severní ledový oceán, ze západu Atlantský oceán, z jihu Středozemní a Černé moře spolu s vodními cestami, které je spojují, a z východu Asie. Jde o druhý nejmenší světadíl mající rozlohu asi 10 180 000 km² (asi 7 % zemského povrchu), který je však zároveň druhý nejhustěji zalidněný (asi 72 obyvatel/km²), takže asi 730 000 000 obyvatel Evropy představuje asi 11% podíl na světové populaci (údaje k roku 2005).

Hranice mezi Evropou a Asií - Evropa se za samostatný světadíl považuje spíše z historických, kulturních a politických důvodů než z důvodů fyzickogeografických. Hranice mezi Evropou a Asií není v přírodě zjevná a zeměpisci se odedávna přou, kudy má přesně vést. Na vedení hranice ovšem závisí řada charakteristik kontinentu, jeho rozlohou počínaje a nejvyšší horou (Mont Blanc vs. Elbrus) konče. Méně problematická je severní část hranice, kde se všeobecně přijímá role pohoří Ural. Za rozhraní kontinentů se ovšem nepovažuje hlavní hřeben pohoří, ale jeho východní úpatí, Ural tedy leží celý v Evropě.

Poloha, rozloha a vodorovná členitost - název světadílu je odvozen od akkadského slova „ereb“ = západ Slunce. Tvoří vlastně obrovský poloostrov dvojkontinentu Eurasie. Leží na severozápadě Starého světa. Krajiní body na pevnině jsou: Na severu mys Nordkinn (71°08' s.š.), na jihu mys Punta Marroqui (35°59' s.š.), na západě mys Cabo da Roca (9°29' z.d.) a na východě východní úpatí Polárního Uralu (67°20' v.d.; pro srovnání: tento poledník prochází např. i Afghánistánem).

Evropa má nejčlenitější pobřeží ze všech světadílů. Délka pobřeží činí 37 000 km. Největší poloostrovy jsou Poloostrov Kola, Skandinávský, Jutský, Pyrenejský, Apeninský, Balkánský poloostrov, Peloponés a Krym. Největší ostrovy Evropy jsou soustředěny na severozápadě: Velká Británie, Island a Irsko. Další ostrovy leží na severu: Nová země a Špicberky, Gotland, Öland, Sjælland a na jihu: Mallorca, Sicílie, Sardinie, Korsika, Kréta a Rhodos.

Vodstvo - v Evropě s poměrně vlhkým podnebím je vytvořena poměrně hustá říční síť. Více jak 80 % Evropy leží v úmoří Atlantského oceánu, 20 % Evropy je odvodňováno do bezodtokého Kaspického moře, do něhož ústí nejdelší evropská řeka Volha. Dalšími velkými řekami jsou Don, Dněpr, Dunaj, Pád, Rhône, Ebro, Seina, Temže, Rýn a Labe..

Evropské geografické rekordy - nejvyšší hory: Elbrus 5642 m (Kavkaz), Mont Blanc 4807 m (Savojské Alpy), Monte Rosa 4634 m (Penninské Alpy). Nejdelší řeka: Volha

3534 km. Dunaj 2857 km. Ural 2428 km. Největší jezera: Ladožské 18 130 km², Oněžské 9616 km², Vänern 5650 km².

Obyvatelstvo - Evropa má cca 720 mil. obyvatel, tj. 12 % světové populace. Hustota zalidnění je vysoká, 67 obyvatel/km². Evropa je nejhustěji zalidněný kontinent. Největší hustotu zalidnění mají Nizozemsko (390 obyvatel/km²), Belgie (340 obyvatel/km²) a Velká Británie (250 obyvatel/km²). Naopak nejnižší hustotu zalidnění mají v Evropě: Island (3 obyvatel/km²), Kazachstán (4 obyvatel/km²), ale to je evropský stát jen malou částí svého území, a Rusko (8 obyvatel/km²).

Obyvatelé Evropy se v průměru dožívají 68 let (muži) a 77 let (ženy). Obyvatelstvo tvoří hlavně tři větve indoevropské jazykové rodiny: slovanská, germánská a románská. Nejpočetnějšími evropskými národy jsou Rusové, Němci, Italové, Angličané, Francouzi, Ukrajinci, Španělé a Poláci.

Hospodářství - Evropa patří k hospodářsky nejvyspělejším oblastem planety. Průmyslová odvětví mají dlouhou tradici, zemědělství je intenzivní. Ze světového hlediska má význam těžba uhlí, ropy, zemního plynu, železné rudy, rtuti, magnezitu a fosfátů. Nejdůležitějším průmyslovým odvětvím je strojírenství. V Evropě jsou rozvinuty všechny druhy dopravy a má největší objem zahraničního obchodu ze všech světadílů.

Fauna a flóra - Evropa se svými mnoha klimaty a habitaty poskytuje obživu mnoha rozmanitým formám života v přírodě. Chladné oblasti kolem severního polárního kruhu jsou domovem sobů, hus a sovic sněžních. Tundra, jež je po většinu roku zmrzlá, ustupuje lesům tvořeným smrkem a břízou. Tyto lesy se rozprostírají po celé severní Evropě a potulují se v nich medvědi a vlci.

V mírnějších klimatech severozápadní Evropy jsou smíšené lesy tvořené dubem, jasanem a bukem a jsou domovem veverek, vysoké zvěře, divokých kanců a mnoha druhů ptáků. Mořští ptáci, jako například racci, alky a terejové, hnízdí na skalnatém pobřeží Atlantského oceánu. V Atlantském oceánu žije celá řada různých druhů ryb včetně tresky, sledě, lososa, sardinek a jesetera.

Travnaté oblasti střední Evropy jsou z velké části využívány pro zemědělství, ale poskytují také obživu mnoha savcům a ptákům. Velcí sokoli a orli loví koroptve, křepelky, myši, krky, krysy a další malé živočichy tohoto pásma.

Dále na jih od Alp nalezneme formy života v přírodě typické pro tuto oblast, např. savce, kteří si vyhrabávají nory a říká se jim svišti, a kamzíky podobné koze. Mezi alpské květiny patří tmavomodrý hořec a trsovitý plesnivec alpský.

Na nejjižnějších cípech Evropy, kolem Středozemního moře, se daří olivovníkům, cypřišům a borovicím piniím. Na teplém slunci se zde vyhřívají hadi, ještěrky a želvy.

Politické členění Evropy - na Evropském kontinentu a k němu náležících ostrovech se nachází území 46 nezávislých států: Albánie, Andorra, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kazachstán (část), Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Malta, Moldavsko, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko (část), Řecko, San Marino, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina, Vatikán, Velká Británie.

2.2.7 Písemná příprava, téma č. 2a: VELKÁ BRITÁNIE

Písemná příprava na aktivitu Zeměpis - státy světa

Téma č. 2a: Evropa - významné státy kontinentu: VELKÁ BRITÁNIE.

Datum konání: 1.10.2009.

Čas konání: 13.00 - 13.45 hod..

Místo konání: Kulturní místnost oddělení 4/1.

Rozsah: 1 vyučovací hodina.

Cíl setkání: Působením na rozumovou složku výchovy rozvíjet komplexnost pohledu na svět a hodnotový systém odsouzených. Dosáhnout rozšíření a upevnění vědomostí odsouzených o významných politicko geografických údajích Velké Británie. Konkrétní cíl - účastník setkání je schopen na mapě ukázat politicko geografické uspořádání Velké Británie, je schopen prezentovat základní data této mocnosti.

Organizace a materiální zabezpečení setkání: Příprava kulturní místnosti, příprava didaktických pomůcek (nástěnná mapa, atlasy a mapy, televizor, videorekordér), odborné literatury, poznámkových sešitů a psacích potřeb.

Metody setkání: V průběhu aktivity budou využity v projektu schválené metody výuky, tj. verbální - výklad tématu, diskuse (řízený rozhovor k tématu), názorné - práce s mapou, videoprojekce a fixační - opakování s přezkoušením získaných vědomostí.

Obsah setkání: Velké Británie, geografické údaje, obyvatelstvo, hospodářství a správní systém.

Průběh aktivity: Prezentace účastníků setkání, výklad tématu, videoprojekce, diskuse k tématu, opakování a zhodnocení průběhu aktivity.

Obsahová příprava vyučujícího:

Rozloha: 244 820 km².

Počet obyvatel: 60 857 000.

Počet obyvatel/ km²: 247.

Jazyk: angličtina, velština, gaelština.

Hlavní město: Londýn.

Měna: libra šterlingů.

Britské ostrovy tvoří spolu se severním Irskem Spojené království. K němu patří ještě ostrovy u skotského pobřeží, Normanské ostrovy, ostrov Man, ostrov Wight a ostrovy Scilly. V 19. století bylo Spojené království nejsilnější světovou mocností, potom však postupně začalo ztrácet svou koloniální říši. Její místo nahradil Commonwealth of Nations neboli Britské společenství národů. (spojení bývalých kolonií, které po získání své nezávislosti chtěly i nadále zachovat věrnost britské koruně, náleží k němu 53 nezávislých států). Dnes je tato země pevně zakotvena v Evropě a udržuje důležité obchodní vztahy se svými evropskými sousedy.

Nejdůležitější města: Průmyslová revoluce, která z Velké Británie udělala kdysi nejsilnější hospodářskou velmoc, vedla také k tomu, že se britské obyvatelstvo začalo soustřeďovat do měst a městských aglomerací, především do Londýna - ten je dnes nejlidnatějším městem v Evropě (7,52 mil. obyvatel). Birmingham (0,99 mil. obyvatel), Manchester (0,44 mil. obyvatel), Leeds (0,72 mil. obyvatel), Glasgow (0,58 mil. obyvatel) a Sheffield (0,51 mil. obyvatel).

Politický systém: konstituční monarchie. Spojené království mělo ve svém čele mnoho mimořádných panovníků - od normanských vévodů přes Plantagenety, Tudorovce a Stuartovce až po windsorskou dynastii. K nejznámějším z nich patřili Jindřich VIII., Alžběta I., a královna Viktorie. Ve 20. století zažila britská královská rodina celou řadu skandálů. Ale ani rozvod a nový sňatek prince Charlese nenarušil věrnost Britů vůči monarchii a jejímu ceremonálu.

Obyvatelstvo - Velká Británie patří k zemím s největší mírou urbanizace v Evropě (cca 90 %). příčinou je stěhování Britů z venkova do měst. Z kdysi volného území kolem velkých městských aglomerací jsou dnes městské spádové oblasti pro nové obyvatele měst. Průměrná délka života: muži 77 let, ženy 81 let. Podíl mužů a žen: muži 49 %, ženy 51 %. Věková struktura: do 15 let - 16,9%, 15 - 65 let - 67,1 %, nad 65 let- 16 %. Národnostní skupiny: Angličané 79,5 %, Irové 2,9 %, Skoti 8,6 %, Velšané 1,9 %, Severní Irové 1,9 %, Indové 1,8 %, Pákistánci 1,3 %, ostatní (mj.

Západní Indové, Afričané, Bengálci a Číňané) 2,3 %. Náboženství: anglikáni 45 %, katolíci 10 %, protestanti 19 %, muslimové 2,7 %, hinduisté 1 %, ostatní (mj. sikhové, židé budhisté) 1,5 %, bez náboženské příslušnosti 20,8 .

Správní systém - Spojené království tvoří čtyři země s různou mírou autonomie (Anglie 50,8 mil. obyvatel, Skotsko 5,1 mil. obyvatel, Wales 3,0 mil. obyvatel, Severní Irsko 1,7 mil. obyvatel) a dále mnoho ostrovů (Shetlandy, Orkneje, Wight, Jersey, Man, Guernsey, Vnější Hebridy, Scilly) a zámořských území.

Geografie - ve východní části Velké Británie se rozprostírají rozlehlé ploché nížiny. Na ně navazují stará středohoří - kambrické pohoří ve Walesu, horské pásmo Penniny v severní Anglii, pohoří Grampiany a Skotská vysočina a dále rozeklané řetězce ostrovů u britského pobřeží. Nejvyšší vrchol: Ben Nevis 1343 m (Skotsko), Snowdon 1085 m (Wales), Scafell Pike 978 m (Anglie) a Slieve Donard (Severní Irsko). Délka pobřeží 12 429 km (Atlantský oceán, Lamanšský průliv, Severní moře a Irské moře). Nejdůležitější řeky: Severn 354 km, Temže 346 km, Trent 296 km a Aire 258 km. Nejdůležitější jezera: Lough Neagh 388 km², Lower Lough Erne 105 km². Podnebí je přímořské s chladnými a vlhkými zimami a slunnými léty, vždy v závislosti na konkrétním regionu.

Vlajka - skládá se vlastně ze tří vlajek - anglické (červený kříž sv. Jiří na bílém pozadí), skotské (bílý diagonální kříž sv. Ondřeje na modrém pozadí) a irské (červený diagonální kříž sv. Patrika na bílém pozadí). Současná vlajka, přezdívaná Union Jack, se používá od roku 1081.

3 Závěr

Ačkoliv se stávající systém výchovné práce s odsouzenými neustále vyvíjí, výchovné působení v jednotlivých odděleních věznic si je nadále velice podobné. Přístup k jednotlivým kategoriím vězňů není dostatečně diferenciováný. Efektivita výchovné práce je závislá nejen na obsahu, ale i na formě podávání. Důležitým faktorem, který v současné době vliv výchovného působení snižuje, je přeplněnost věznic a s tím související nedostatek připraveného personálu. Výchovní pracovníci jsou zahlcováni množstvím administrativy a dalších úkolů, na vlastní práci s odsouzenými jim příliš prostoru nezbývá. Úspěšnost výchovné práce ve věznicích je přitom závislá na počtu a kvalitě dosažených změn v chování odsouzených. Proto je nezbytné, aby výchovní pracovníci i v těchto podmínkách soustavně rozpoznávali negativní sociální postoje vězňů a tyto se snažili nahradit postoji pozitivními. Současně musí odsouzené učit určitým sociálním dovednostem a snažit se o změnu jejich postojů k dosavadním způsobům života.

V zájmu vyšší účinnosti výchovného působení na odsouzené bychom se proto měli čas od času zamyslet, kam směřuje a jaký efekt má stávající systém zacházení s vězni. Není sporu o snaze současného systému umožnit osobám zbaveným svobody jejich opětovné začlenění do společnosti. Skutečný efekt tohoto působení však může být sporným. Neven v této souvislosti tak musí být výchovné působení neustále zdokonalováno. Například cesta zavádění standardizovaných a individualizovaných programů může být tím výchozím prostředkem českého vězeňství při naplňování společenské objednávky, tedy při naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody.

Hodnotitelům a čtenářům mé práce bych chtěl na tomto místě připomenout, že s realizací aktivit programu zacházení v praxi dosud žádné zkušenosti nemám. Praktická část této práce byla pojata jako příprava funkčního manuálu pro budoucí práci s odsouzenými. Předložený projekt zájmové aktivity nebyl dosud v praxi vyzkoušen. Je pravděpodobné, že některá očekávání budou muset být redukována a některé záměry naopak posíleny. Při realizaci projektu lze proto předpokládat výskyt neočekávaných vlivů a dalších úskalí. Přesto se domnívám, že tento projekt včetně zpracovaných příprav bude uplatnitelný a použitelný nejen ve stávajících podmínkách výkonu trestu.

4 Seznam použité literatury

Zákony a normy:

- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění předpisů pozdějších.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění předpisů pozdějších.
- Evropská vězeňská pravidla přijatá Radou Evropy v roce 1973, ve znění z roku 1987, příloha časopisu České vězeňství č. 3/1996.
- Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2009 o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky.
- Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu a hlavního kaplana č. 6/2007, kterým se stanovují evidenční a dokumentační náležitosti aktivit programů zacházení u odsouzených a preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programů u obviněných a pravidla manipulace s dokumentací související s vězněnými osobami ve věznicích a vazebních věznicích a její zabezpečení.

Knihy:

- BENEŠ, M., *Andragogika*. Praha : Grada 2008, ISBN 978-80-247-2582-2.
- ČEPELÁK, J., *Úvod do penitenciární nauky*. Praha : Bulletin VUP SNV ČSR 1976.
- ČERNÍKOVÁ, V., MAKARIUSOVÁ, V., *Úvod do penologie*. Praha : SPN 1997.
- GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠKOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E., *Obecná pedagogika I*, Olomouc : Hanex 2002, ISBN 80-85783-20-7.
- NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J., VANDUCHOVÁ, M., *Trestní právo hmotné*, Praha: Codex 1997. ISBN 80-85963-24-8.
- STANKOWSKI, A., *Etopedie - Úvod do resocializační pedagogiky*, Ostrava : OU v Ostravě 2003. ISBN 80-7042-257-2.

Internetové zdroje:

- www.ivvs.cz
- www.vscr.cz
- www.cs.wikipedia.org

5 Seznam příloh

Příloha č. 1: Nabídka aktivit programu zacházení ve Věznici Bělušice.

Příloha č. 2: Zápis o průběhu aktivity.

Příloha č. 3: Mapa a státní znak Velké Británie.

Příloha č. 4: Kontrolní test - EVROPA.

Příloha č. 5: Ilustrační fotografie Věznice Bělušice.

Nabídka aktivit programu zacházení ve Věznici Bělušice

Seznam aktivit programu zacházení je zpracován formou nabídkového katalogu.

Stávající nabídka obsahuje následující aktivity programu zacházení:

- Český jazyk
- Anglický jazyk
- Německý jazyk – základní kurz
- Němčina trochu jinak
- Základy španělštiny
- Environmentální výchova
- Keramika
- Kroužek vaření
- Osobnost v dějinách
- Matematika
- Matematika krok za krokem
- Já a život
- Společenské chování
- Sociálně právní poradenství
- Všeobecně vzdělávací program
- Hudební kroužek
- Relaxace hudbou
- Technické práce
- Výtvarné činnosti - arteterapie
- Počítače pro začátečníky
- Botanika
- Zahradníci
- Akvaristika
- Koutek živé přírody
- Zvířata včera a dnes
- Živočišná říše
- Toulky po městech ČR
- Dopravní výchova
- Aktuality
- Kondiční cvičení
- Český jazyk 1.etapa - základy
- Anglický jazyk pro začátečníky
- Učíme se německy
- Základy německého jazyka
- Evropská unie
- Keramika - arteterapie
- Kurz vaření
- Dějepis
- Mýty a legendy celého světa
- Matematika pro život
- Diskusní klub pedagoga
- Kurz právního minima a poradenství
- Společenské chování - etika
- Příprava na propuštění z VTOS
- Život po VT
- Relaxační cvičení
- Technika administrativy
- Výtvarné techniky
- Počítače
- Výuka základů práce na PC
- Okrasná zahrada
- Zahradnický kroužek
- Akvaristický kroužek
- Teraristický kroužek
- Živočichové od A do Z
- Toulky světem od A do Z
- Zeměpis
- Dramatická výchova
- Ranní aktuality
- Speciální cvičení

Zápis o průběhu aktivity

Název aktivity: Zeměpis - státy světa.

Téma č. 2a: Evropa - významné státy kontinentu: VELKÁ BRITÁNIE.

Datum konání: 1.10.2009.

Čas konání: 10.00 - 10.45 hod.

Místo konání: Kulturní místnost oddělení 4/1.

Počet přítomných odsouzených: 12 odsouzených.

Počet nepřítomných odsouzených: 2 odsouzení.

Důvod nepřítomnosti: 1 odsouzený - neomluvená absence, 1 odsouzený - zdravotní obtíže (hospitalizace ve vězeňské nemocnici).

Téma: Velké Británie, geografické údaje, obyvatelstvo a správní systém.

Popis činnosti: Před zahájením byly v místnosti konání aktivity soustředěny výukové pomůcky (nástěnná mapa, atlasy a mapy Evropy a Velké Británie). Úvod setkání byl věnován prezentaci účastníků aktivity. Následně byla provedena přednáška tématu dle písemné přípravy. V průběhu výkladu byly formou řízeného rozhovoru hojně využívány vědomosti zúčastněných odsouzených k tématu, současně byli odsouzení zapojeni do práce s mapou (názorná ukázka prezentovaných geografických údajů). V závěru setkání proběhla diskuse k tématu, zopakování nejdůležitějších dat výkladu, ústní přezkoušení a vlastní vyhodnocení setkání.

Zhodnocení aktivity: Z celkového počtu dvanácti zúčastněných odsouzených se k tématu v průběhu setkání aktivně zapojilo osm odsouzeným (jména a příjmení). Tito střídavě prezentovali své znalosti související s obsahem přednášky. Zbývajících čtyři odsouzení (jména a příjmení) se během aktivity nijak neprojevili, jejich přístup byl pasivní, dva z nich (jména a příjmení) byli navíc napomínáni z důvodu vyrušování během výkladu.

Kontrolní test: EVROPA

Počet otázek 15.

Pokyny k vyplňování testu:

- z nabídky odpovědí je správná vždy jen jedna odpověď.
- správnou odpověď označte křížkem ☒.

Otázka č. 1 - **jak se jmenuje nejdelší řeka Evropy?**

- ☐ Rýn
- ☐ Dunaj
- ☐ Volha
- ☐ Ural

Otázka č. 2 - **se kterým státem nesousedí Německo?**

- ☐ Rakouskem
- ☐ Polskem
- ☐ Francií
- ☐ Španělskem

Otázka č. 3 - **jak se jmenuje nejvyšší hora Evropy?**

- ☐ Elbrus
- ☐ Mont Blanc
- ☐ Monte Rosa
- ☐ Mont Everest

Otázka č. 4 - **jak se jmenuje hlavní město Francie?**

- ☐ Londýn
- ☐ Řím
- ☐ Berlín
- ☐ Paříž

Otázka č. 5 - **mezi státy Evropy nepatří?**

- ☐ Rusko
- ☐ Izrael
- ☐ Vatikán
- ☐ Andora

Otázka č. 6 - **kolik obyvatel má Evropa?**

- ☐ cca 690 mil.
- ☐ cca 730 mil.
- ☐ cca 770 mil.
- ☐ cca 810 mil.

Otázka č. 7 - **jak se jmenuje největší jezero Evropy?**

- ☐ Oněžské
- ☐ Ladožské
- ☐ Vänern
- ☐ Balaton

Otázka č. 8 - **jak se jmenuje hlavní město Španělska?**

- ☐ Lisabon
- ☐ Atény
- ☐ Barcelona
- ☐ Madrid

Otázka č. 9 - **největším ostrovem Evropy je?**

- ☐ Island
- ☐ Irsko
- ☐ Špicberky
- ☐ Velká Británie

Otázka č. 10 - **kolik obyvatel má Česká republika?**

- ☐ 9.500.000
- ☐ 10.200.000
- ☐ 10.800.000
- ☐ 11.500.000

Otázka č. 11 - **nejdelší hranici má Česká republika s?**

- ☐ Rakouskem
- ☐ Polskem
- ☐ Německem
- ☐ Slovenskem

Otázka č. 12 - **jaké barvy má vlajka Polska?**

- ☐ bílou a modrou
- ☐ bílou a červenou
- ☐ bílou, červenou a modrou
- ☐ bílou, zelenou a modrou

Otázka č. 13 - **měnová jednotka Velké Británie se jmenuje?**

- ☐ euro
- ☐ frank
- ☐ libra
- ☐ dolar

Otázka č. 14 - **jakou rozlohu má Evropa?**

- ☐ 9 280 000 km²
- ☐ 10 180 000 km²
- ☐ 10 980 000 km²
- ☐ 11 080 000 km²

Otázka č. 15 - **kolik obyvatel má Velká Británie?**

- ☐ 55.857.000
- ☐ 58.857.000
- ☐ 60.857.000
- ☐ 62.857.000

identifikační kód : jméno: příjmení:

